

NORSK ODD-FELLOW BLAD

Trykt som manuskript og kun for ordensmedlemmer.

Nr. 9 — 8. årgang

Utgitt av Den uavh. Norske Storloge I.O.O.F.
Ekspedisjonens adresse er Kristian August gt. 6

1ste september 1930

Utgis med et 8-sidig nummer den første i hver måned. Abonnementsprisen er kr. 4,00 pr. år. Annonsepriser efter avtale. — Såvel annonser som artikler og notiser må innsendes innen den 15de i hver måned.

Eftertrykk av nærværende blads artikler uten Storlogens godkjennelse forbudt for andre enn den officielle Odd-Fellowpresse.

DEN UAVHÆNGIGE NORSKE STORLOGE
AV
ODD-FELLOW-ORDENEN (I. O. O. F.)
STOR-SIREN

Til Rebekka-logerne i Norge!

Da Rebekka-institusjonen blev oprettet 20. september 1851 og Den Suveræne Stor-Loge har besluttet at dagen skal festligholdes med passende ceremonier, påbyr jeg

Stor-Sire Gustav Eriksen

at samtlige Rebekkaloger under Den uavhengige norske Stor-Loges jurisdiksjon skal feire

Rebekka-institusjonens 79 års dag

ved den 20. september 1930 eller nærliggende dag enten å avholde festloge eller foreta annen passende foranstaltning, hvorved takksigelse bringes den allmektige Gud for all hans nåde og velsignelse mot Rebekka-logene og hvert enkelt av disses medlemmer.

Oslo 19. august 1930.

Med br. hilsen i V. K. S.

Gustav Eriksen,
Stor-Sire.

Joh. Middelthon,
Stor-Sekretær.

DEN UAVHÆNGIGE NORSKE STORLOGE
AV
ODD-FELLOW-ORDENEN (I. O. O. F.)
STOR-SIREN

Til de v. loger og Rebekka-loger i Norge!

I henhold til proklamasjon fra Den Suveræne Stor-Loges chef henstiller jeg

Stor-Sire Gustav Eriksen

til de i den norske jurisdiksjon arbeidende loger og Rebekkaloger, hvor døden har berøvet oss medlemmer, å avholde sørgeloge til minne om de bortgangne og til erindring om de brorskapsforpliktelse, som vi i overensstemmelse med vår lære har likeoverfor såvel de døde som de levende.

Jeg bestemmer at sørgelogen skal avholdes engang i løpet av oktober måned.

Hvor der er flere loger på ett sted, henstiller jeg at sørgelogen holdes i fellesskap.

Oslo 19. august 1930.

Med broderlig hilsen i V. K. S.

Gustav Eriksen,
Stor-Sire.

Joh. Middelthon,
Stor-Sekretær.

Minnesmerket over br. Stor-Sire Sam. Johnson

blev overlevert på Vestre Gravlund 7. august — 10-årsdagen for Stor-Logens instituering. Til tross for den noget mangelfulle og sene bekjentgjørelse og til tross for sommerferien hadde der samlet sig en stor skare av ordenens medlemmer. Nogen egentlig avsløring fant ikke sted, for såvidt som monumentet overhodet ikke var tildekket. Man hadde derfor rik anledning til å beundre br. O.M. Karl Ruuds verk, om hvilket der til en forandring visstnok ikke er delte meninger.

Overleverelsen skjedde ved br. Stor-Sire Gustav Eriksen som uttalte omtrent følgende:

Det er idag 10 år siden at Den uavhengige norske Stor-Loge av I.O.O.F. blev instituert, og jeg er overbevist om at mange søstre og brødre idag sender en vennlig tanke til ordenens første Stor-Sire med takk for hans mektige grunnleggende arbeide for den norske Stor-Loge. Det er dog ikke bare som Stor-Sire at vi idag minnes ham, men kanskje i ennu høiere grad som broren Sam. Johnson, som vi skylder takk for at ordenen står på det nivå den er idag, og for at den nyder så stor anseelse overalt i dette land. Han var vår høvding og vår fører i ordenens første tid i Norge. Han gikk aldri trett av arbeidet, men inngav oss andre mot: Han hadde en urokkelig tro på ordenens seirende kraft og på det godes seier. Da han så å si falt på sin post, var det et levende ønske hos ordenens medlemmer om å reise ham et minnesmerke. Stor-Logen optok saken, og idag er det blitt til virkelighet. Jeg må her be såvel familien som ordenens medlemmer om undskyldning for at det har trukket så lenge ut med å få støtten ferdig. Der har imidlertid været så mange grunner herfor, som jeg ikke skal komme inn på her, men den viktigste grunn var den at vi ikke fant det som vi søkte. Vi ønsket ikke en stor bauta som raket op over alle andre og som forkynte for all verden at her hviler Odd-Fellow-ordenens Stor-Sire. Det

vi vilde ha var et symbol, som kunde tale sitt tause men manende sprog til alle de som bærer Odd-Fellow-navnet, ikke bare oss nulevende, men også alle de som kommer efter. Jeg tror at vi, takket være br. O.M. Karl Ruuds hjelp, har funnet det beste som kan skaffes. Hvad forestiller da dette symbol — de tre søiler? Logenes valgsprog: «Vennskap, Kjærlighet og Sannhet», og enn videre leirens valgsprog: «Tro, Håp og Kjærlighet». Men de tre søiler sier oss også noget mere. De minner oss om det arbeide som ordenen påbyr oss å utføre og om de forpliktelser dette arbeide pålegger oss overfor Gud, overfor våre medmennesker og overfor oss selv.

Den første søile skal minne oss om at vi skal ha tillit til vår høieste Stor-Mester og tro på at han alene kan gi oss styrke og kraft til å utføre vår Odd-Fellow-gjerning, tro mot våre løfter. Vi vet alle at br. Sam. Johnson var en søkende ånd som tenkte dypt over livets problemer og dets mening; men jeg vet fra så mange samtaler på tomanns hånd der hjemme i hans studiekammer, at det var gjennom Odd-Fellow-ordenen at han vant tillit til himmelens og jordens skaper.

Den annen søile skal minne oss om at vi skal vise kjærlighet og fordragelighet mot alle, ikke bare mot vår familie og våre nærmeste, ikke bare mot Odd-Fellow-søsken, men mot alle våre medmennesker. At br. Johnson forstod betydningen av dette symbol, viste han oss i sitt valgsprog: «Hvad kan jeg gjøre for dig?» Han gav av all sin evne, ja mange kan vel si, til tider, over evne.

Den tredje søile peker hen på oss selv, på vårt eget livskall og på den særskilte oppgave i livet som er enhver av oss gitt. Br. Johnsons livskall var gjennom Odd-Fellow-ordenen å få menneskene til å arbeide på sin egen utvikling og forbedring. Det var hans ønske at de tre søiler ikke bare skulde være symbol for Odd-Fellow-ordenen, men fremover i tiden også skulde bli alle menneskers symbol. Jeg tror derfor å kunne si at noget herligere symbol kunde vi ikke sette på vår Stor-Sires grav, og jeg håper at de som i fremtiden dveler en liten stund ved dette minnesmerke må få noget med herfra.

På Stor-Logens vegne takker jeg familien fordi de gav oss lov til å reise dette minnesmerke, jeg takker hver søster og bror som har gitt os bidrag, og til slutt takker jeg br. Karl Ruud som har gitt oss utkastet til dette vakre monument.

Jeg nedlegger en krans på Stor-Sire Sam. Johnsons grav fra den norske Stor-Loge og gjennom den fra ordenen i Norge og ber familien motta dette minnesmerke.

*

Efter denne br. Stor-Sires tale la str. Ex-M. Signe Mohn en bukett blomster på graven med takk fra Rebekka-logene for alt hvad br. Johnson hadde ofret for Rebekka-institusjonen

og for alt varmt vennskap han hadde vist denne gren av ordenen og dens enkelte medlemmer.

På familiens vegne takket br. sogneprest Anton Schønning Johnson, som uttalte at hans bror i ordenen hadde funnet det han søkte. Livet er ikke bare lek. Det er også og skal også være kamp. Og vår første Stor-Sire både gav og mottok hugg. Hans Odd-Fellow-liv var som livet selv rikt på både seier og nederlag. Men han hadde den lykke å se at det som han kjempet for engang vilde seire.

*

Fru Olga Johnson har tilskrevet Stor-Sire følgende:

Jeg tillater mig gjennom Dem å rette min inderlige takk til de norske Odd-Fellows som har ønsket å bevare min mann Sam. Johnsons minne og for den vakre måte på hvilken dette er blitt gjort ved å reise det symbolske monument på hans grav.

På Storlogens 10 års dag

blev der efter avsløringen av br. Sam. Johnsons monument improvisert en mottagelse i br. Stor-Sires nyinnredede konferencerum i Chr. Augusts gate. Dette er møblert med gamle, rikt utskårne flamske kirkestoler. Dette utstyr hadde logene komplettert med en lysekrone i jern og Rebekka-logene med vakre lampetter i smijern, hvilke gaver blev overrakt av henholdsvis leirens H.P. br. Hallan og Ex-Mestrene str. ne Signe Mohn og Dagny Halvorsen. Leiren forærte et praktfullt blomsterglass bugnende av chrysantemum. For øvrig var der blomsterdekorasjoner fra de to Rebekka-loger i Oslo og loge «St. Hallvard».

Samtlige institusjoner i Oslo komplimenterte Stor-Logen ved fremmøtte representanter. Dernæst mottok man hilsener pr. brev og telegraf fra en rekke utenbys loger og fra vår alltid like trofaste og opmerksomme br. Ex-Stor-Sekretær Taraldsen.

Olav Haraldson.

Fragment av br. Anton Johnsons avhandling: Legende og misjon i «Norsk teologisk tidsskrift».

(Forts. fra nr. 7).

Det er sagt at Olav lærte sine tanker om kongen som den allmektiges og derfor selv mektige tjenestemann på sine ferder i utlandet. Men hvor? Såvisst ikke hos Æthelred av England, den råd- og død-løse konge. I Frankrike? Han har antagelig kjent de siste Karolingers historie, deres rikstanke sannsynligvis, men da sikkert også deres såre tragiske skjebne, og den siste skulde ikke friste til efterfølgelse, tvert imot advare mot enhver slik kurs. Der pekes på de fremvoksende Capetinger, men deres fremgang var av den art at neppe nogen i samtiden enda kan ha været klar over betydningen, meget midre en fremmed unggutt som til og med fikk sine inntrykk formidlet av hertugen av Normandiet som såvisst ikke var Capetingerens venn og beundrer. Sant er at Olav interesserte sig for Karl den store, men like naturlig som det er at han i ham søker sitt eget syn bekreftet, like unaturlig synes det at en såvidt fjern historisk skikkelse uten tilknytning i samtidig virkelighet skulde fra først av ha skapt synet. Vi vil kanskje innvende at «Hvitekrist» var fjernere enda, men for Olav og hans tid var det helt motsatte tilfellet.

En likhet er der mellem Olavs tanke og Cluniacenserens, navnlig slik som denne utformes hos tyske keisere og hos paver som Gregor; men har Olav kjent dette? Kanskje det er rimelig

han har hørt noget, og i så fall har han naturligvis tatt det til inntekt; men primær årsak har det sikkerlig ikke været, da måtte vi ha funnet virkelig sikre spor.

I sin opprinnelse er Olavs kongstanke sikkert original nok, hvad der så enn siden kan ha støttet den. Og givetvis har han som enhver annen mann søkt slik støtte og gjerne mottatt den.

Olavs stilling som konge hviler da på at han er «Hvitekrists» tjenestemann, utsendt av ham med fullmakt og styrke til å legge Norge under hans velde.

Jeg tror å ha vist at dette tradisjonelle syn helt faller inn i det historiske og psykiske miljø, og gir en helt naturlig og omfattende forklaring på begivenhetene omkring Olavs første fremtreden.

Næste spørsmål blir da om vi direkte kan påvise det i hans arbeide som konge.

Ett må her forutskikkes. Uttrykket er her satt på spissen — som i legenden — men kan da for oss gi uriktig forestilling, fordi nemlig det som for datiden var en enkel forestilling nu har spaltet sig. Alt hos Snorre er dette tilfelle; om ikke «religion», så er i hvert fall «kirke» og «kirkelov» på hans tid blitt et sterkt spesialisert område som ikke eksisterte på Olavs tid. Enda mer blir dette tilfellet hos oss, hvor «verdslig» og «religiøs» umiddelbart føles som motsetninger; derav kommer vår ganske naturlige, men helt falske spørsmålsstilling: var Olav verdslig høvding eller religiøs fører, og vi benekter da gjerne det siste, fordi det er klart at religiøs fører i vår forstand var han ikke, han har ingen likhet med den nuværende preste- og misjonær-type. Vi må forstå utsagnet og hvad der ligger deri ut fra Olavs egen tid, men da eksisterte ikke denne forskjell. I hedenskapet fløt gudens religiøse og verdslige stilling helt sammen; som en naturlig selvfølge ser Olav og hele hans tid «Hvitekrists» tjeneste på ganske samme måte som en stor livsomfattende enhet.

Trer så dette syn frem som en virkelig drivende makt hos Olav, slik som legenden mener?

Legenden — tradisjonen — er selv det sterkeste og helt avgjørende bevis for sin egen vesentlige riktighet. Som nevnt har det omdømme om Olav som den uttrykker, alt festnet sig vinterefter hans død og blir så enstemmig godkjent at selv regjeringen ikke tør hevde en annen stilling, og at selve hoffskalden på det sterkeste og som det synes virkelig følt priser helgenkongen. Delvis hviler det vel på en uklar følelse av sluttsummen av Olavs virke: Norge, kristnet og samlet, med alle religiøse, kulturelle og politiske muligheter foran sig; men ganske uklar må naturligvis denne følelse dengang enda ha været hos de fleste. Så meget klarere må derimot detaljerindringene fra kongens liv ha været; praktisk talt alle mennesker husket jo Olav og hadde hatt mer eller mindre direkte personlig berøring med ham; det følger alt av de små forhold i landet, men enda mer av at kongens stilling i datiden tvang ham til det stadige reiseliv og den stadige personlige inngripen i alle forhold som er et så utpreget trekk i alle fortellinger fra de dager, her i landet og annetsteds.

Naturligvis har ikke alle disse minner vært bare behagelige, og uvilkårlig har der funnet et utvalg sted under innflytelse av stemningen, det er så; men klart er det også at man må ha funnet et slikt, og tilmed sterkt, utvalg av erindringer som viste Olav i dette lys, og at disse mennesker, de eneste som virkelig hadde materiale til å dømme, har funnet at minnene om kongens dårligere eller bare anderledesartede sider ikke behøvet å forandre totalinntrykket.

Stemningen selv kan nok ha sin opprinnelse annetstedsfra, men den må ha funnet bekreftelse i en rekke detaljskildringer av den art at ingen kunde motsi dem, ellers vilde ganske sikkert nogen ha gjort det, og var det skjedd, vilde regjeringen ha grepet til med begge hender.

For denne dom om tendensen i Olavs regjering må vi bøy oss.

Til å oppgjøre oss en helt selvstendig mening, bortsett herfra, har vi selvfølgelig ikke materiale. Men dog synes mig stoffet å være tilstrekkelig for et mere generelt inntrykk.

Det er påtagelig hvordan Olavs regjering har et ganske anderledes fast, programmessig preg enn den sterkt personlige og tilfeldige politikk man på få undtagelser nær finner hos datidens fyrster, og som utgjør et så velkjent trekk i middelalderstatenes offentlige liv. Kristendommen innført og festnet, lov og rett — «fred» — sikret i hele det område hans innflytelse nådde, begge deler ved hjelp av en kongemakt som kunde gripe direkte inn overalt uavhengig av kompromisser med høvdingemaktene og deres særinteresser, — det program er like tydelig som om han hadde formet det i ord. Hertil kommer også en uttalt fredspolitik, de par felttog han foretar er helt defensive for å stoppe Sveakongens eller Knut den mektiges angrep. Om de indrepolitiske oppgaver vil han samle hele sin kraft. Og den indre, nøie sammenheng mellem «programmet» enkelte ledd er klar.

Dette mylder av sedvaner, enkeltkultuser, sociale skikker og forestillinger som tilsammen utgjorde hedenskapet, var en virkelig enhet; å se det for Olav var enda lettere enn for oss, hele den gamle tid var jo nettop slik, fordi de gamle guder likte og beskyttet den, faktisk var der vel ikke én uten sin religiøse sanksjon. Men som en lignende enhet står den nye tid, uttrykket for «Hvitekrists» vilje, hans gaver og hans gjenskrav. Når så videre begge parter forstår at vår almindelige løsning, trosfrihet, her er umulig, fordi begges «tro» ikke bare er dogmatisk-religiøs, men endog vesentlig betyr en forskjellig livsinnstilling med forskjellig skikk og sedvane, — ja, da er det uten videre klart hvorfor kampen måtte føres minst like meget på tinget som i hov og kirke, og at det på tinget slett ikke bare er «kristenretten» som får betydning, men like meget den andre. «Hvitekrists» elsket freden, Odin drepte menn», i den ofte varierte sats forstår man dette.

I folkets dom står Olav først og fremst som bekjemperen av de gamle guder og deres rent ydre kultus. Så i legenden og så også i folketroen, hvor de «troll» han stadig kjemper med, like meget betyr haugeguder som menneskefiendtlige ånder, forskjellen mellom dem er jo bare relativ. Med sin livlige dramatik blir jo alltid denne side av omværingen den letteste å gripe, og den hvortil levende erindring og tradisjonsfortelling har lettest for å knytte sig. — Om Dalegudbrand med sitt Torsbillede er det naturlig å fortelle og dikte —, men ikke om de lovparagrafer som bakefter blir vedtatt på Hundtorpinget. Og dog tør det siste sikkert ha været den viktigste oppgave for Olav.

Man må nu riktignok ikke heller undervurdere den første. Den eldre Olav hadde nok løsnet hedenskapets røtter i størsteparten av landet, og man kan vel gå ut fra at et så strålende navt hedenskap som det i fortellingen om Dalegudbrand neppe lenger har eksistert, ihvertfall bortsett fra de rene undtagelses-tilfelle. Regelen kan meget heller ha været det halvt trossige, halvt redde hedenskap vi hører om på Mære, men det har utvilsomt også været ganske almindelig. Det er uten videre klart at Snorre har rett i at hedenskapet atter har begynt å rotfeste sig. På få år kunde nok til nød de gamle guder bli styrtet, men ganske umulig var det å utrydde, selv bare i prinsipp, all deres gjerning og alt deres vesen, og da blir det bare et tids-spørsmål når gudene også selv vendte tilbake.

Men er det enn sannsynlig at Olavs rent førstehånds misjonsoppgaver har været adskillig større enn vi umiddelbart får inntrykk av, — nettop tilfellet med Mære viser det åpenbare hedenskap som en makt også i alt annet enn avsides bygder —, hans egentlige særoppgave blev dog den mindre synlige, men vel så viktige gjerning å innføre kristen sed og skikk, som kunde vokse sig fast i folket og danne grunnlag for en ny virkelig fast folkereigion, som politiske omskiftninger på overflaten, som kongeskifter ikke kunde rokke, og som kunde vokse sitt eget

PROMENADECAFEEN

Telefon 20130

OSLO

Ekertorvet

Forsøk Cafeens Lunchbord.

Middag kr. 1.30 inkl. skatt og service
2 retter etter valg

Bestillinger paa selskabssmørbrød mottas.

SPECIALFORRETNING

NORSK DRESTØI
NORSK TRICOTAGE
NORSK ULDGARN

FIGGEN CO. TELEFON: ^{23 957} HAVREVOLD PRIVAT 66 020

Tricotage

for Damer, Herrer og Barn

Kristiania Tricotage & Garnforretning

Torvgt. 10 (Gyda Poulsen) Telef. 27212
OSLO

Lørup's Tricotagemagasin

Storgaten 22 - Oslo - Telefon 16087
Samme gaard som Dovrehallen

Specialavdelingen for Parfumer
og Toiletartikler anbefales

NILS ANDERSSON

Andersson & Hellberg

SKREDDERFORRETNING
KIRKEGATEN 34 - OSLO

TELEFON 26330

ETABLERT 1886

Pølsefabriken «Ringebu»

GUDBRANDSDALEN

anbefaler prima Pølsevarer og paalæg fremstillet
etter tysk system, av fineste Gud-
brandsdalsk kjøtt & flesk. - - - - -
Eget slagteri Dyrlegekontroll
H. HEUSCHKEL, Br. av Loge Eidsvold

O. RAKNES

DAME- & HERRESKRÆDDER

LAGER AV STOFFE

CHR. 4. GT. 1 - OSLO
TELEFON 14233

E. HOLTUNG GLASMESTER

RUSELØKVN. 14 B, OSLO
TELEFON
14809

VINDUESGLAS
SPEILGLAS
BLYVINDUER
KLAFVENTILER

S. I. GJERDE SKRÆDDER

Godt assortert i stoffer.

Telf. 13539 Privat 42011 Chr. 4des gt. 1² Oslo

Forlang

den elegante silkestrømpe av
Bemberg silke

Kontorer, Fabrikker i Oslo.

Vi leverer tilleie Haandklær til flere
tusen offentlige og private forretninger og
ombytter hver uke.

Billig! Praktisk! Hygienisk!
Toiletskap kompaniet, J. Helbo.

Telefon 14483. Vore bud mottar bestillinger. Telefon 14483.

Margrethe Christensen

Utd. Kensington Institute, London
Hallingsgt. 3, Oslo Telefon 60 522

Høifjellsol = Diatermi
(dyptgående varme)

Massasje = Sykegymnastik = Fotpleie

Etabl.
1885

Telef.
21151

Største utvalg Billige priser
A. I. KORITZINSKY & CO. Karl Johansgt. 2, Oslo
Butikkinngang fra Jernbanetorget vis à vis Den Norske Amerikalijes gård

liv. At sagaen, og særlig statsmannen Snorre, fremholder dette, er like naturlig som at den egentlige folkefortelling glemmer det. Når siden all norsk rett føres tilbake til «Hellig Olavs lov», viser dog dette klart nok hvilket inntrykk også de videste kretser har hatt av kongens arbeide her, og hvordan de har vurdert dette.

At alt dette måtte kreve en sterk kongemakt, der uten altfor megen diskusjon kunde få sine forslag uforandret vedtatt på tingene, er givet. Men enda mere hvor det gjaldt å påse overholdelsen. Hvor klart bevisst høvdingskapets religiøse grunnvold på den tid var i Norge er omstridt; det tør hende at de uten særlig savn kunde opgi godestillingen. Og dog er i slike forhold det klart bevisste sjelden det vesentlige, ved siden ligger en rekke vedtekter og skikker som tilsammen er adskillig viktigere og langt vanskeligere blir opgitt. En av disse som fikk den største betydning, var adelsklassens særstilling i loven og over denne, dens særlige «hellighet». Den hedenske opprinnelse har vel ikke Olav reflektert over, men at nogen skulde stå uavhengig av «Hvitekrists» vilje som den var uttrykt i kongens lov, kunde han ikke godkjenne, ikke bare som konge, men enda mere som den der var Guds øverste tjener. Kjetteri kalles i middelalderen stadig vekk all forbrytelse. Sighvat viser at denne betraktning også var naturlig for Olavs krets. I scenen etter Sel-Tores drap har vi den klareste illustrasjon til den motsetning kongen her kommer i til adelen som slett ikke aner berettigelsen av å behandle adelige forbrytere som andre; det samme kommer igjen i konflikten med Giske-slekten og oftere, og ifølge Sighvats vers har slike tilfelle stadig inntruffet.

Men Olav kan ikke «krenke loven og kongedømmets heder og rett», hvor farlig så enn situasjonen etter hvert tilspisser sig. Ingen samtidig mente at han derved kunde «vinne småfolks hjerte»; så lenge et aristokrati er livskraftig, blir dets rettigheter anerkjent av «småfolket» fullt så meget som av det selv; samtiden så det bare som utslag av en uforståelig stahet parret med en like ubegripelig selvbevissthet hos kongen, som heller enn å opgi noget av sin verdighet lar det drive mot konflikt med hele stormannsklassen.

Olav derimot har sett det slik at han som konge ikke kan fire på sin rett og plikt av noget utenforstående hensyn, hverken til sin egen eller andres person. Likesom kristendom og lov er disses vokter, kongemakten, noget som står over personen; kongen er bare kongemaktens første tjener. Samtiden kjente nok dette Olavs syn og enda bedre hans i deres øine ganske overdrevne vurdering av kongens verdighet, ikke bare i rett for øvrig, men også i plikt, for hans store pliktroskap synes å være blitt alment innrømmet, litet som man ofte likte den.

Man kjente alt dette, men forstod det ikke; er det mulig for oss.

Personlig selvovervurdering og stivsinnet kan naturligvis bety noget, men langt fra alt. Hos en mann som hadde levet Olavs liv blandt stadige farer og mellom de voldsomme og selvrådige førere i vikingehæren, blir der liten mulighet for utvikling av slike egenskaper, meget mere de helt motsatte, de forsiktig dipomatiske som man også nettop merker hos ham ganske tydelig, om det enn er noget vanskelig å forstå hvor man egentlig finner den list og baksluhet mange istedet eller samtidig bebreider ham. Selve det at han både i åpen og skjult kamp bruker det 11te og ikke det 20de århundredes midler, kan han jo dog ikke rettferdig dadles for, og enda mindre fordi han alltid søker å nå sitt mål med minst mulig risiko. I alle tilfelle må han jo selv ha hatt en ganske annen og for ham helt tvingende grunn til her å forlate den kloke forsiktighet som hadde løst ham trygt så langt frem. Selve faren må han nemlig ha sett klart nok, det er givet.

Snorre antyder en forklaring ved stadig å la ham tale om Norge som sitt ætteland etc., men er det ikke senere tiders syn på den odelsbårne konge han her tilskriver Olav? Vel er det

sagtens mere enn en tilfældighet at Haraldsønnen er den første konge som gjør krav på og vinner hele den første Haralds rike. — man vet jo hvilken dyp realitet tiden la i navneopkallelsen og da ganske særlig innen ætten —, og det er forståelig nok hvis farens skikkelse i sønnens øine er blitt langt betydeligere enn den er. Og dog, — Olav var neppe så litet av en drømmer, kan hende endog ganske meget, men samtidig er en nøktern virkelighetssans sterkt fremtredende hos ham, — en kombinasjon som gjenfinnes som en meget viktig karakterfaktor hos så mange av historiens virkelig betydelige menn. Men for Harald Grenskes sønn å tale om sitt «arveland Norge», om en «odelsrett» som gav ham en stilling høit over andre? Så vel som denne lettlivede og eventyrlystne småfyrste enda var kjent, kunde Olav bare gjøre sig latterlig på den måte, og hvor stor hans sønnlige pietet kan ha været, kan da den voksne mann umulig ha tenkt slik heller. Dansk underkonge over etpar bygder, det kunde han være arveberettiget til, men i hvert fall ikke mere, og det var jo nettop dette «mere» og meget mere som her var pointet.

Naturligvis har det virkelig betydd meget at han var av Haraldslekten, det har gitt ham en støtte, en bekræftelse på den kallsfølelse han hadde, men det har umulig kunnet skape den.

Atter igjen gir legenden den historisk og psykologisk rimeligste forklaring, den som naturlig samler alle de forskjellige fakta: «Hvitekrist», landenes herre, har hedret Olav med sendelse til Norge; dermed er han høit utmerket fremfor andre av sin ætt og langt over mere lavbyrdige høvdinger. Men så har han også den tyngste plikt på sig til å legge landet under sin herre og ordne det slik han vet at herren liker ha det; men vike har han ingen rett til, det tør han ikke, for da mister han det vennskap og den tillit som er mere verd enn livet. —

Olav var såvist ikke den som åpenbarte sitt indre for nogen, hans venn Sighvat nevner at helvede venter hver den som sviker Olav, men legendens syn er klart nok formet, og Sighvat er en av den hellige konges første tilbedere. Det ligger da meget nær å tro at omtrent slik har også kongen tenkt.

Denne oppgave løste også Olav; ikke så at alt blev ferdig, men slik at det blev umulig å vende tilbake, og bare veien videre frem lå åpen frem til stigende realisasjon av alle de arter som lå samlet i det navn Olav kjempet for.

Begivenhetene som fører til *Stiklestad* nevnes stadig som den egentlige sluttsten, stundom endog som det egentlige gjennombrudd hos konge og folk.

Ved sin voldsomt dramatiske karakter satte selvfølgelig disse begivenheter folket i sterk bevegelse, og like selvfølgelig måtte de virke sterkt på kongen, og dog synes de mig heller å måtte sees som den store sluttprøve og den dramatiske godkjennelse av en gjerning som egentlig alt var ferdig flere år tidligere og nu bare gjennomgikk finpussing og nøiere eftersyn. Naturligvis trengte enda støpningen tid for å herdes, men Olav var kommet så langt at tiden selv nu gjorde hans gjerning bedre enn han selv.

Der er en antydning av at kongen selv har følt det slik, i den stigende oppmerksomhet han ofrer de dengang helt uavhengige norske utvandrerland. En rastløs virketrang hører nok til hans karakter, men samtidig vilde en metodisk ordensmann som han neppe gripe etter nye oppgaver før han syntes å se slutten på de tidligere.

Det åpenbare motiv også her er kristendomsinteressen, men naturligvis kan også rent politiske motiver ha virket med, sterkere eller svakere, og den ubøielige strid mot den gamle tingenes tilstand som i Norge var den store fare for hans makt, kunde nok i disse land tenkes nettop å styrke den. Herom kan dog intet sies, da planene ikke nådde langt nok, men verdt er å merke den avgjort fredelige karakter (selv om det naturligvis ikke er meningen at Olav var «fredsvenn» i moderne forstand)

HATTER — HERREARTIKLER

Fredrik Darbo

32 Kirkegaten 32 — Oslo

**Trykksaker, kontorrekvisita,
protokoller og papir**

til lave priser. Førsteklasses utførelse.

R. B. Tranbye

Kr. August gt. 6 — Telefon 14344

S. B. Pettersen A/S.

Universitetsgaten 18

Telefon 16102 — 15561

ALT
ELEKTRISK

OVNE, KOMFYRER

i godt utvalg fra Kværner, Hamar, Aadalsbruk, Jøtul samt Hovind Jernstøperi. Gamle ovner tas i bytte, opsætning besørget. Brukte ovner, komfyrer stadig paa lager.

S. O. HAUGE

Storgaten 51, Oslo

Telefon 12511 - Privat 80961

Ovne, komfyrer i enhver stand, samt malm, jern, zink og metal kjøpes. Rimelige priser!

Guldsmed Østby

Storgaten 14 — Oslo

Presanger i

GULD — SØLV — PLET

Forlovelsesringe

Engros: N. Hagen — Oslo

GUSTAV A. BORGERSEN

Pels- & Buntmakerforretning

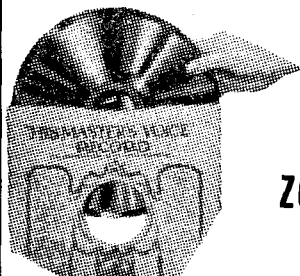
Dronningensgt. 38, hj. Gunnerusgt.

Telefon 16734

Pelskåper, Kraver, Collier,
Besetningsskinn

Reparasjon og bestillinger mottas.
Eget arbeide.

Rimelige priser.

*Største utvalg
i Plater*

**Gramophon &
Zonophonmagazinet** A/S

Nedre Slotsgate 11 — Oslo
Telefon 23105

Elisa Heffermehl & Co.

(Anna Durban-Hansen)

*Kjoler for alle
anledninger*

Tordenskjoldsgt. 7, Oslo. Telefon 13000
Forretningstid 9-5

Si det med Blomster!

Vi besørger Blomster sendt
over hele Verden paa faa Timer
pr. Telegraf, Telefon eller Post

ALB. F. RASMUSSEN, BERGEN
Telefon 3165   Telegr.adr.: «Nyckel»

Uranienborg Viserguttkontor

Flytning

Oslo

Bud

Transport

Telefon 40976 — 42173
(Inneh. Martha Wirstad)

Overretssakfører

Lars Rødne

Stavanger

Telefon 2455

HØIESTERETSADVOKAT
HARALD ØSTRENG

TELEFONER: Incasso 11809
Personlig 10485   OSLO

HØIESTERETSADVOKAT
JOH. MIDDELTHON

KARL JOHANS GATE 41
TELEFON 13527   OSLO

OVERRETSSAKFØRER
AXEL GJELLESTAD

BERGEN

Howlids

Utstørsforretning²

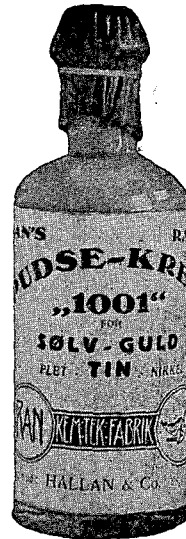
Edv. Stormsgt. 1, hj. Pilestrædet
Telf. 22 687

Manufaktur, Gardiner. Lave priser.

Howlids Sengeutstyr

Telf. 16052

Kontantrabat innrømmes.

Der er sølvpussemidler nok,
men ikke alle er like gode.
Prøv det gamle kjendte
Sølv puss

„1001“

saa faar De blankt sølv og
glans som varer.

Guldsmedene, Farve- og
Kortevarehandlerne fører den

av disse utvidelsesforsøk, der fører så langt at Islandshøvdin-
gene sender ham gisler, — omenn islendingen Snorre vil ha
det til at alle høvdingene sender sine sønner til Olav uten å
tenke noget nærmere ved det!

Det som avbryter alle disse planer er den store krise som
bryter ut, da Knut den mektige erklærer krig, åpenlyst under-
støttet av den misfornøide norske adel.

Uventet kom det jo langt fra, men dog synes situasjonen å
ha utviklet sig raskere og farligere enn kongen har ventet. Det
farligste moment var ubetinget den almindelige oprørsbevegelse
som i ett nu fenger over hele landet. At der her foreligger en
virkelig dyptgående reaksjon mot Olavs hele politikk, må være
sikkert. Knuts velkjente bestikkelsessystem kan nok ha betydd
meget, og kanskje særlig ha ergret Olav som her stod helt
makteløs; hans kirkepolitikk bl. a. må ha kostet meget, og
hvor meget han så søkte nye inntektskilder — «gullgrisk» kaller
sagaen ham — var pengeknipen stadig stor i kongens kasse.
Og stormannsklassens moral har selvfølgelig enda været bestemt
av den hedenske den var vokset op i, med dennes sterke frem-
heven av materielle motiver og utpreget manglende sans for de
ideelle (cfr. selv Håvamål). Å motta gaver som i realiteten
var en bestikkelse, var ingen skam selv for den beste efter den
moral, så Sighvats sterke fremheven av dette motiv tør være
meget mere berettiget enn vi har lett for å forstå. Og dog peker
han på dypere motsetninger, svikeren får helvede til lønn, og
etpar år efter føler hele folket motsetningen som religiøs, —
hvorved dog ganske visst vel må erindres det oftere nevnte om
den vide betydning hvori datiden brukte ordet. Hermed stem-
mer da og det almindelige inntrykk av de norske stormenn;
det var nok folk som i utpreget grad og med forbløffende
ugennerthet så på sin egen fordel, men har dog neppe været
helt «tilsalgs på åpent marked» så å si.

Men hvori spesielt reaksjonen består, er ganske uklart og
meget omstridt; den gjaldt Olavs «ovrike», men dette ord er
jo ganske omfattende. Unaturlig er det å anta at den gamle
gudstro slett ingen direkte rolle spillet — guder dør ikke så
lett og sikkert ikke i første generasjon — men selvfølgelig har
også helt andre, like til rent private momenter spillet inn. Å
søke frem og veie de enkelte motiver er ganske umulig og fører
i virkeligheten til misforståelser; det er nettop det karakter-
istiske at reaksjonen gjelder «ovriktet» i sin almindelighet, det
«ovrike» hvor kirkepolitikk, kongemakt og ny rettspraksis for
begge parter ikke bare tenkes som, men også virkelig utgjør
en uløselig enhet, den som legenden — og kongen — med
full rett kan samle i uttrykket: «Hvitekrists» herredømme. En
virkelig seier for reaksjonen vilde i sine konsekvenser ha om-

styrtet alt, men det var dette som nu var blitt umulig, reak-
sjonen var for sen, Olav hadde bygget for godt.

Men foreløbig ser det anderledes ut. (Sluttes i n. nr.)

Br. Johan Georg Daewaell, loge nr. 10 «St. Hallvard»,
døde 29. juli. Han var født 6. juli 1865 og innviet 18.
januar 1926.

Str. Olga Rønningen, Rebekka-loge nr. 4 «Pax», døde 11.
august. Hun var født 22. desember 1871 og innviet 5.
desember 1821.

Fred med deres minne!

Erindringsliste for september.

15. september fyller str. Emma Christensen, Rebekka-loge
nr. 1 «Sancta Sunniva», 60 år.

Møter i september måned.

Loge nr. 1 „Norvegia“	112957½	1129127½	1129197½
	1129267½		
Loge nr. 2 „Eidsvold“	112937½ 0	1129107½ = + 1	
	1129177½ ≡	1129247½ 0 + 1	
Loge nr. 3 „Eystein“			
Loge nr. 4 „De syv Fjelde“	112938 ≡ + 1	1129108 — + 1	
	1129178 = + 1	1129248 ≡ + 1	
Loge nr. 5 „Vesterlen“			
Loge nr. 6 „Rune“			
Loge nr. 7 „Ragnvald Mørejarl“	112938 0	1129108 —	
	1129178 0	1129248 ≡	
Loge nr. 8 „Harald Haarfagre“			
Loge nr. 9 „Ekestubben m. d. g.			
Loge nr. 10 „St. Hallvard“	112987½ 0 + 1	1129157½ =	
	1129227½ ≡	1129297½ 0	
Loge nr. 11 „Veøy“			
Loge nr. 12 „Kongsten“			
Loge nr. 13 „Malm“			
Loge nr. 14 „Polarlys“			
Loge nr. 15 „Kongshaug“	112988 0	1129228 0	
Loge nr. 16 „Himingen“			
Reb.loge nr. 1 „Scta Sunniva“	112947½ — + 1	1129187½ Fd.	
Reb.loge nr. 2 „Urania“	1129117½	1129257½	
Reb.loge nr. 3 „Vaar“			
Reb.loge nr. 4 „Pax“			
Reb.loge nr. 5 „De syv Stjerner“			
Reb.loge nr. 6 „St. Veronika“			
Reb.loge nr. 7 „De hvite Liljer“	112927 —	1129167 0	
	1129307 =		
Reb.loge nr. 8 „Midnatsol“	112928 —	1129168 = + 1	
	1129308 —		

A/S «**STRONG**»

STAVANGER

1ste kl. konfeksjon for
damer og herrer.
Specialitet: Regntøi.

Erl. Haagensen A/S
Brogt. 1

har det De ønsker i grammofoner og
plater.

Alle ledende merker føres.

Mrk. Adr.: Musik, Brogt. 1 inng. Storgt.

CENTRUM EXPRESS A/S

H. W. REHOLT

TOLLBODGT. 7^B

TELEFON 24545

Tel.adr.: „Rehoship“

H. W. Reholt privat 66596

*Transport, Spedition, Fortoldning,
Flytning, Lagring, Assurance.*

Hurtig og grei Ekspedition. *Rimelige Priser.*

Gjør Deres innkjøp av kranser og
blomster hos os.

L A F L E U R

BLOMSTERFORRETNING

INDEHAVER: FRU DAGMAR HALVORSEN

ØVRE SLOTSGT. 7, (INDG. PRINSENSGT.)

Telefon 22072

Privat 63420

RADIO - mottagere

— krystallapparater og lampeapparater —

Musikskap (komb. radio og grammofon)

Kraftforstærkere for grammofon og andre siemed.
Pick Ups, Høttalere, Telefoner og forøvrigt alt
slags radiotilbehør i godt utvalg til rimelige priser.

Forlang katalog og prospekter.

K. I. BRANÆS, Oslo Øvre Vollgt. 2
Telefon 23115

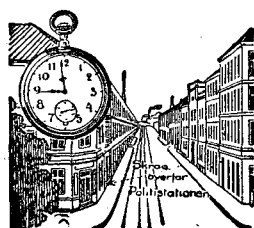
MALER

KARL RUUD

DEKORATIONS & SKILTMALER

FANER — VAABEN — PLAKATER

PILESTRÆDET 7 OSLO TELEFON 10571

Knut Halvorsen

Thv. Meyers gt. 53

Skraa overfor Politistationen

Telefon 70015

Oslo

Uhrmaker — Uhrhandel

Kjøp Deres

hos **Ullvarer**

A/S NORSK ULL

STAVANGER

GRAVØR

O. F. THORESEN

MØLLERGT. 32

OSLO

TELEFON 11813

Gravering i

Guld, sølv, stål og metaller

**Kremationsforeningens
Begravelsesbyrå**

Bestyres av fru Olga Johnson

Akersgt. 61

Telefon 10221

Privat 61584

Askeurner

Kremationer

Jordbegravelser

**SVERRE
SCHREINER**

TOMTEGT. 1b OSLO
TELEFON 22567

Elektriske Varmtvandsbeholdere

Rør, Armatur
Badekar, Vasker,
Servanter,
Vandklosetter,
Opvasker,
Radiatorer,

M.GLOTT — CIGARETSPECIALIST.

M.GLOTT

CIGARETSPECIALIST